

Stinzenplanten blijken overduidelijk een bijzondere aantrekkingskracht op Oase-lezers uit te oefenen. Onze zorg vooraf, of er wel zo vroeg in het jaar en voor de meesten zo ver van huis, genoeg geïnteresseerden te vinden zouden zijn, bleek achteraf gezien volkomen ongegrond. Al op de eerste de beste dag na het verschijnen van de vorige Oase stroomden zo'n 50 aanmeldingen binnen - te veel voor één weekend. Na een korte bedenktijd besloten we, er dan maar twee weekends van te maken. Gelukkig bleek het mogelijk, dankzij de bereidwillige medewerking van alle betrokkenen het programma een week later te herhalen, zodat uiteindelijk 66 mensen konden genieten van de stinzenflora in Friesland en Noord-Groningen.

Stinzenplanten-weekends in Friesland en Noord-Groningen

Willy Leufgen

Zaterdag 9 april kwamen rondom het middaguur de deelnemers aan het eerste stinzenplanten-weekend tijdens en tussen de plensbuien door binnendruppelen in hotel-restaurant "**De Stads-herberg**" in Franeker. Gelukkig voor ons allen zouden we vanaf onze wandeling naar de eerste tuin (achter het Martenahuis in Franeker) tot het afsluitend bezoek aan wildeplantenkwekerij "De Beemd" in Warffum verder verschoond blijven van regen.

In een processie-achtige optocht liepen we vanaf ons startpunt naar de tuin achter het fraaie, zestiende-eeuwse **Martenahuis**; werkelijk een oase van rust midden in dit drukke Friese stadje. In de gazons onder de soms eeuwenoude bomen - beuken, kastanjes, platanen, maar ook b.v. 'bejaarde' fruitbomen, notebomen en kweeperen - bloeide een zee van overwegend witte holwortels, waartussen verscholen plekjes bloeiende vingerhelmblroom, net-niet-bloeiende bostulpen en kievitbloemen.

Tuin achter het Martenahuis in Franeker

foto: Luc Stroman

Onder een statige, oude plataan werd wat meer getuiniert en hier stonden dan ook meer soorten.

Een discussie en een interessant verhaal zijn me bijgebleven: er bestond even onduidelijkheid of er nu *blauwe* of *oosterse* anemonen stonden (*Anemone apennina* of *blanda*) en David Meijer du Jardin uit Amsterdam vertelde enthousiast - onderwijl de bast van de oude boom fotograferend - dat het patroon van deze kleur- en vormrijke platanenbast hem bij zijn tuinontwerpen inspireerde.

Van dit prachtig gelegen oord wandelden we langs de oude bolwerken naar de parkeerplaatsen, waarvandaan we de reis carpoolend over kleine wegen door het weidse Friese landschap tot **Cornjum** voortzetteren.

Hier bezochten we het 4 ha. grote park rondom de relatief kleine **Martenastate**, ooit woonplek van Friese adel, tegenwoordig woonruimte voor twee Cornjumse gezinnen. Een van de be-

Gele anemonen fotograferen in Cornjum
foto: L. Movig-Schrijnen

woonsters, mevrouw Spoelstra, liep met ons mee door het park en liet ons bijzondere plekken zien. In een oude, open parkbossfeer met gekandelaberde toegangslanen (linden) groeiden minder opvallend, in een natuurlijker patroon rood-paarse holwortels, hier en daar bosanemoontjes, longkruid, bostulp en prachtig, onderaan de voet van de linden plekjes gele anemoon. Tussen het laanpad en de slootrand ernaast zag je al de rozetten van duizenden Haarlems klokkenspelplantjes.

Niet alleen het park, maar ook de begraafplaats van de voormalige statebewoners op een kleine terp onder oude beuken en de begraafplaats bij de nabij gelegen Nederlands-Hervormde kerk bleken rijke groeiplaatsen van stinzenplanten.

In een van de zeer oude taxusbomen op de begraafplaats liet mevrouw Spoelstra ons ook nog iets verrassends zien: een roestende ransuil!

Van Cornjum bewoog de auto-karavaan zich vervolgens richting Damwoude, de plek waar we zouden logeren. Over heel kleine wegen reden we langs de typische, wat bolle Friese weilanden, door verschillende dorpen en lieten het legendarische Bartlehiem op zichtafstand rechts liggen.

In de oude **Villa Plantenhove** in Damwoude dronken we koffie en thee en na deze korte rustpauze en een eerste kennismaking met de sfeervolle verblijfplaats reden we naar ons laatste doel van de eerste dag, de stinzentuin van de familie **Lutz in Kollum**.

De parkachtige, oude tuin (1,5 ha.), heel waarschijnlijk ontworpen door L.P. Roodbaard, met een weelderige

De heer Lutz vertelt over zijn stinzentuin

foto: Luc Stroman

lijke, geelbloeiende erythronium-soort (Hondstand) weelderig en harmonieus groeiden en bloeiden. Na een uurtje rondwandelen, fotograferen en genieten namen we met een gevoel van 'hier had ik langer willen blijven' afscheid van de heer en mevrouw Lutz.

Terug in Damwoude vertoonde **Hein Koningen** na het diner een zeer geïnspireerde en inspirerende dialezing over een van de horticulturele hoogtepunten van de gemeentekwekerij in Amstelveen: de biotoopschalen. Tot middernacht wist hij de verzamelde heemtuinvrienden met zijn boeiend

verhaal over de ontwikkelingen en het beheer van talrijke, zeer verschillende biotoopschalen en het enorm leerrijke, onvoorspelbare van deze horticultuur aan hun stoelen te kluisteren en velen brachten daarna nog uren de conditie op voor intensieve nagesprekken bij wijn en bier in de kelderbar.

En dan toch weer vroeg op. Langs het Lauwersmeergebied - honderden ganzen zien grazen - reden we naar **Pieterburen**.

Prima ontvangst met twee soorten lekkere, zelfgebakken taart met koffie in de nieuwe en heerlijk warme bezoekersruimte van **Domies Toen**.

Daarna wandelde iedereen uitgebreid rond door de schitterend gelegen tuin waar dominee en beheerder **Klaas van Nierop**, staande op een bank een toepasselijke 'preek' hield.

In het buurdorp **Eenrum** bezochten we hierna de particuliere stinzentuin van de **familie Hansems**, ruim aangelegd rondom een statig Gronings herenhuis. De duizenden Kievitsbloemen op het gazon rond het huis bloeiden nog niet, maar toch was een voorzichtige wandeling in ganzenpas langs de buitenranden van de grote tuin met de typerende oude bomen alleszins de moeite waard. Mevrouw Hansems liet velen van ons afsluitend nog een prachtige foto zien met al die bloeiende Kievitsbloemen in haar tuin.

Villa en parkvijver van de fam. Lutz in Kollum *foto: mevr. L. Movig-Schrijnen*

stinzenflora, prachtige oude bomen en uiterst gastvrije eigenaren, liet bij velen een diepe indruk achter. Alleen de voortuin al van de oude; een beetje 'koloniaal' aandoende villa, zorgde voor uitroepen van bewondering; de in Engelse landschapsstijl aangelegde achtertuin' legde ons allen eerder het zwijgen van diepe bewondering op. Uitstekend ook de introductie van de heer Lutz en de geanimeerde gesprekken en de geduldige uitleg bij vragen op onze wandelingen door het park, waar alle denkbare soorten stinzenplanten, maar ook b.v. een aantrekke-

Hondstand in bloei *foto: Luc Stroman*

Na al die Friese en Groningse stinzen-tuinen en -parken was de volgende tuin die we bezochten echt iets héél anders: de **ecologische tuin van René Odé in Den Andel** heeft zo'n speciale, bezielde sfeer, haast onmogelijk te omschrijven - die moet je gewoon zien en vooral beleven.

Je loopt er langs vele, reliëfrijke smalle paden, aan de randen omzoomd met snoeihout, maaisel, stobben en vooral ook steenophopingen, ziet opeens een sprookjesachtig bouwsel, een met takken en ander levend materiaal gecamoufleerde oude bus, veel vijvertjes, putten, sloten, kleinere of grotere open plekken - en overal weer ruimte voor plant, dier en mens.

Je staat er vol verbazing en verwondering naar te kijken of gaat gewoon op een van de vele kleine bankjes zitten om het geheel of een deel van deze waarlijk ecologische tuin op je in te laten werken.

Op beide zondagen straalde de tuin een haast wel magische, betoverende sfeer, op praktisch iedere bezoeker uit en hier en daar meeluisterend naar de onderlinge gesprekken besefte je, wat zo'n tuin die lééft niet allemaal losmaakt bij mensen. Toen we de tuin verlieten deelde René nog een pamflet uit over iets wat hem al lang bijzonder beweegt: zoeken naar een gezondere manier van leven! (*Een gedeelte van deze tekst kunt u lezen op bladzijde 24.*)

Tuinsfeer in Den Andel

foto: mevr. L. Movig-Schrijnen

René Odé (2e v.l.) in zijn ecologische tuin

foto: Luc Stroman

En nog was de tuinreis door het voor velen zo verrassende Noord-Groningen niet beëindigd: via een niet-geplande omweg langs een boeren-stinzentuin in **Rasquert**, waar we weer volop holtwortels, vingerhelmbloemen en scilla's in bloei even 'meenamen' reden we het mooie terpdorp **Warffum** binnen.

Op een schitterende plek, boven op de terp en op een steenworp afstand van de oude kerk bezochten we de **pastorietuin van de familie Scheers**, nog zo'n stinzenplanten-'tuin' van grote allure. Een stijlvol geheel van oude tot oeroude gebouwen, aangepaste 'oude' tuinmuren, een heel bijzondere kas, een ruime oude hoogstamboomgaard met een drinkpoel in het midden en vele, vele net-niet-bloeiende bostulpen. Ook hier werden we weer vakkundig in lange rijen door de tuin en langs de prachtige gebouwen geleid en spraken velen hun bewondering en erkenning uit over zoveel gevoel voor het behoud van waardevol cultureel erfgoed.

Van de Pastorieweg was het maar even rijden tot het laatste doel van deze tuinreis: pal naast de **wilde plantenkwekerij "De Beemd"** van de broers **Jan-Jaap en Rik Boehlé** rustten we even in het restant van een oude molen bij koffie en cake uit, voordat we de kwekerij bezochten.

Velen namen nog plantjes uit het ruime aanbod mee, wandelden door de recentelijk aangelegde modeltuin of warm-

den zich op in de foliekas op het terrein voor ze aan de reis naar huis begonnen.

Zelf bleven we in het - deze keer écht koude - Noorden, praatten na en logeerden een nacht bij Jan-Jaap Boehlé, zonder wie de tuinreis nooit zo'n succes was geworden en waaiden daarna vijf dagen letterlijk uit op Terschelling.

Terug in Franeker, precies een week later, leek de tijd wel even te hebben stilgestaan. De lage temperatuur had ervoor gezorgd, dat beide weekends vrijwel identieke groei en bloei lieten zien.

Het verhaal van het tweede stinzenplanten-weekend is derhalve snel verteld: dezelfde prachtige tuinen en parken, dezelfde reisroute. In Villa Plantenhove werd deze keer een dialezing vertoond door Jan-Jaap Boehlé, die ook zeer de moeite waard was en verder bloeiden nu Kievitsbloemen in Pieterburen, stelde Hilde Iedema al even enthousiast als Klaas van Nierop 'Domies Toen' voor, vond dit keer geen 'rondje extra' langs Rasquert plaats, maar wel een kijkje in de verrassend mooie 17de-eeuwse Nederlands-Hervormde kerk in Pieterburen.

En hoe laag de temperatuur beide stinzenplantenweekends ook was: het was hartverwarmend, zoveel enthousiasme en echte aandacht te ervaren, zowel bij de tuineigenaren en -medewerkers als bij de deelnemers! □